

Feri Lainšček

Tombola

“Pa ti, Safras?” ga je ošinil natakár. “Kaj boš?”

“Safras?” se je namrščil. “Ne moreš mi reči kar Safras,” se je v hipu vznejevoljil. “To je tako, kot bi jaz tebi zdaj rekel Mali, čeprav si Qemali.”

“Eh,” je odmahnil Qemali in se zazrl mimo. “Lahko mi rečeš kar Kasim,” je čez čas zmignil in se nasmehnil v prazno. Ali pa se mu je mogoče posmehtnil – saj tip je imel svoje vijuge in se ni dalo zmeraj razbrati, kaj zares misli.

“Saj bom,” je prikimal. “Ti pa boš meni rekel Sasáfras.”

Ime je imelo pač svoj pomen in se ga ni dalo kar tako skrajšati. Safras gotovo ni pomenilo nič, ali pa je v kakem njemu neznanem jeziku poimenovalo kaj drugega. Sasáfras pa je bilo mogočno drevo, ki je raslo tam v parku in je imelo njemu ljube značilnosti. Bilo je namreč tod eno samo. Edino, ki ga je sploh kdaj videl. V Evropo so ga sicer prinesli že prvi osvajačji Amerike, saj so kmalu ugotovili, da imajo lugi iz skorje, po katerih so dišali indijanski šotori, številne dobre učinkine. Z destilati so nato zdravili vročico, sifilis in gonorejo, eterično olje so dodajali v parfume in mila, iz korena so varili pivo, safrol pa je postal celo sestavina prepovedanih drog. Tudi lep, trd in vzdržljiv les, iz katerega so izdelovali čolne, vozove in pohištvo, pozneje pa še železniške pragove, je bil nadvse cenjen, zato so bili v tistih časih gozdovi na vzhodni ameriški obali povsem izropani. Vendar tega, zakaj si je izbral ravno to ime, Qemaliju pač ni želel razlagati. Že to, da

ga je lahko tokrat z malomarnostjo tako dregnil, ga je prav presenetilo. Kaj ga je pravzaprav brigalo, kako ga je tu nagovoril neki prodajalec pomfrita in kebaba. Možak, ki je dan za dnem od jutra do večera ždel v kiosku. Albanec, ki se v tem mestu nikoli ne bo zares udomačil, saj so ga šopi nevidnih korenin še zmeraj nepopustljivo vezali z domovino.

Vendar ga je.

“No,” je še vztrajal oni. “Kaj dam?”

“Colo,” je le iztisnil. “Saj veš.”

“Vem, vem,” je prikimal in se blago nasmehnil.

Pojdi ti nekam, mu je v mislih zabrusil, saj spet ni verjel njegovemu nasmehu. Že vrsto let je pil pri njem colo, bila sta na neki način znanca, običajno sta si tudi o čem rekla, toda ta njegov smehljaj mu je bil še zmeraj uganka. Lahko bi bil sicer mim priučene vljudnosti, ki se ga niti ni več zavedal – ampak dovolj je poznal Qemalija in tega ni smel verjeti. Res je bilo le, da mu doslej niti ni šlo tako zelo na živce, zdaj pa je bilo to očitno povezano z nečim, kar ga je zganilo. Tip mu je požvečil ime, ko pa ga je prosil, naj ga izgovarja pravilno, se mu je zdelo to smešno. Čeprav ga ni nihče slišal, ga je spravil v zadrego. Še nikoli namreč ni tako razkril svoje občutljivosti, čeravno so ga tudi drugi najedali. Mestece je bilo pač polno glodavcev, najbolje so tod prišli skozi trdokožci ...

“Izvoli,” je natakarkar potisnil čez pult steklenico. “SasafRAS,” je dvignil glas in se mu dobrikajoče nasmehnil.

“Kaj se pa greš?!” je spet presenečen zategnil.

“Kaj se grem?” je zaobrnil vprašanje.

“Zakaj se smejiš?” je izrekel.

“Zakaj se smejim?” se je povsem zresnil.

“Zakaj se smejiš, ja,” se je že ves nasršen nagnil čez pult. “Kaj pa je tu lahko smešno?” se mu je od blizu zazrl v obraz.

Qemali je zatiščal ustnice, kakor bi ga bilo strah, da se mu bodo zopet skrivenčile v nasmeh, in se mu odmaknil iz dosega. Videti je bilo, da ne razume, s čim ga je vznemiril in kaj ga je tako shudilo. A saj se tega najverjetneje niti ni dalo razumeti. Tudi to mu je bilo v en mah razvidno, le da se je zdaj že zaplezal in ni mogel kar tako nazaj.

“Vsak človek da na svoje ime,” mu je skušal pojasniti.

“Spoštujem tvoje ime,” je dejal Albanec. “Pa tudi tebe spoštujem,” je zatrdil. “Vse svoje stranke spoštujem,” je spet pristopil. “Spoštujem tudi tiste, za katere vem, da oni mene ne spoštujejo,” se je razgovoril. “Ker ne pridejo oni sem zaradi mene, ampak zaradi sebe, razumeš. Pridejo, ker so žejni in lačni. Ker imajo družbo. Ali pa jo iščejo ...”

“Dobro,” mu je segel v besedo. “To je zdaj že filozofija.”

“Ne, ni!” je vzkliknil. “To je strategija,” je nekako oznanil. “V kiosku je treba preživeti,” mu je pojasnil. “Kam bi pa prišel, če bi vsakemu, ki je tu kdaj rignil, zameril?” je skomignil razširjenih rok. “Pa čeprav mi gre riganje hudo na živce. Pri meni doma mora še otrok rigniti od mize.”

“Dobro, no,” ga je spet skušal prekiniti.

Jebeš tako spoštovanje, si je na tihem dejal. Res je bilo butasto, da je takole razpravljaj z natarjem, a zdaj pač ni mogel pobegniti. Preostalo mu je edino, da je spet goital. Prikimaval pridigi o nekakšni spoštljivosti, o kateri je bil oni povsem prepričan, sicer pa je bilo jasno, da je bila tudi to le krinka. Ljudje so se pač smehljali drug drugemu in si ob tem mislili svoje. Taki obrazi pa niso bili ogledala, v katerih bi se dalo kdaj videti svojo pravo podobo. Če si želel izvedeti, kaj zares menijo o tebi in po čem te pravzaprav sodijo, si jih moral nekako prisiliti, da so pokazali resnične obraze.

“Zamerim edino tistim, ki me prekolnejo,” je nadaljeval Qemali. “Mene, mater, familijo, nacijo – tu pa nima bog brata,” je položil stisnjeno pest na pult. “Takim se tudi ne da odpustiti, zato je bolje, da sem več ne pridejo,” je zakoličil.

“Pravico imaš, da komu zameriš, kar mu pač zameriš,” je pritrdil. “Jaz nisem nikoli nikomur zameril, zdaj se mi pa to maščuje.”

“Kako se ti maščuje?” ga je vprašujoče ošinil.

“Kako?” si je pogrizel ustnico.

Saj je vedel, kako, pravzaprav je mogoče bolj čutil, a kako naj bi mu to povedal, da bi razumel. Pot do spoznanja je bila dolga skoraj kot njegovo življenje, sedemintrideset let je bilo potrebnih, da je začel o tem končno razmišljati in ugotavljati, zakaj mu ni šlo tako, kot je pričakoval. Že kot otrok se ni znal postaviti zase, v gneči je zmeraj ostajal ob strani in v vseh vrstah je bil na repu. Pa to ni bilo zaradi tega, ker si ne bi česa kdaj želel ali po čem celo hlepel, vendar se mu je običajno zazdelo, da si drugi tisto želijo bolj. Prav ta izražena želja pa jim je potem dajala pravico, da to tudi dosežejo, saj bi bilo njihovo razočaranje gotovo večje. Bil je pač človek, ki se je znal sprijazniti s tem, da ga odrivajo in prehitevajo. Dopusčal jim je zmagovati, vladati in se šopiriti, čeprav je nekje globoko v sebi čutil, da to ni zmeraj dobro zanj. Zlahka so se namreč navajali na njegovo strpnost, bila je nekaj samo po sebi umevnega, in naposled so jo celo terjali. Če je kar koli delil, je dal sebi najmanjši kos, če je kje zmanjkalo prostora, je bil prvi, ki je ostal zunaj, in če so potrebovali potrčka, so se seveda ozrli vanj. Vendar vse to še ni bilo tisto, kar ga je najbolj motilo. Navadili so se tudi, da ni uveljavljal svojega mnenja in oporekal, kadar so ga dražili in se zabavali

na njegov račun. Meja je bila ob takih spozabah kajpada premakljiva, a tudi če je bil kdo res brezobziren, je to še zmeraj raje preslišal, ali pa se je pač zakrknil in čakal, da mine. Dokler mu ni nekoč kar tako, na lepem in z vedrega kapnilo, da gre pri vsem tem pravzaprav za spoštovanje.

Ni ga motilo, da ga ne upoštevajo, toda poslej je vedel, da ga tudi cenijo ne.

Pravili so mu sicer "naš pesnik", a s tem niso poudarjali tistega, kar si je kdaj na tihem domišljjal. Tudi niso le porogljivo poimenovali nekoga, ki je recitiral edino v bifejih in mu ni še nikoli nihče natisnil nobene pesmi, temveč so tako tudi rekli, da je drugačen. Slaboten, razmehčan in zasanjan. Ali pa je to pomenilo celo še kaj takega, česar si ni znal niti zamisliti, saj je bilo res, da ni zmeraj videl sveta s skupnimi očmi. A kakor koli že, bilo je to spoznanje dovolj, da se je končno res zdrznil, se ustavil in se ozrl naokoli.

"Kaj je?" je vprašal natak. "Ti je slabo?" si ga je od blizu ogledal. "Ti dam vodo?"

"Ne, ne," se je vzdramil. "Dobro mi je," je zamrmral. "V resnici prav dobro. Boljše, kot si sploh misliš," se je skušal nasmehnuti. "Nihče me ne bo več jebal," je zatiščal ustnice. "Nisem zaman celo zimo delal na sebi."

"Čakaj – na sebi?" je zategnil Qemali. "Morda ne razumem?" se je popraskal s kazalcem po bradi.

"Seveda ne razumeš," je zmignil. "Delati na sebi pri nas pomeni, da se ukvarjaš sam s sabo," mu je pojasnil. "To pa počneš z namenom, da bi kaj napravil iz sebe."

"Aja," mu je kapnilo. "Gradiš si osebnost."

"Tudi tako lahko rečeva," je prikimal. "Je pa bolj kompleksno," je le dodal. "Gre za to, da se deloma spremeniš, predvsem pa spremeniš svoje ravnanje tako, da to vsi okoli tebe morajo upoštevati," mu je razkril svoj namen. "Potem pa se že začne tudi proces, ko moraš to uveljaviti ..."

"Hu," je oni privzdignil obrvi in kar potihnil.

"Ja," je prikimal in tudi pomenljivo pomolčal. "Velika notranja rošada je to," je nadaljeval bolj zase. "Pa res je treba vzdržati," si je pritrdil. "Eni se me zdaj raje ogibajo, drugi se še danes upirajo, le redki sprejemajo, da sem drugačen," je naštel odzive. "Ampak bolj je pomembno, da zdaj vem, kaj počnem, pa se več ne oziram na druge," je preudaril. "Poln sem lahko upanja, ki mi daje moč ..."

Niti opazil ni, da mu je bil oni medtem obrnil hrbet in je že nekaj drgnil s krpo v pomivalnem koritu. Morda ga niti ni več poslušal, a navsezadnje je bilo tudi bolje tako. V trenutni vznesenosti mu je razkrival skrivnosti, ki jih sicer ni razglašal okoli. Vedel je, da je to le njegov boj, ki drugih ne zanima, in da mu pri tem ne more nihče pomagati. Ničesar se tudi ni

dalo napraviti na mah, potreben je bil čas, morda celi meseci ali celo leta neomajne vztrajnosti in popolne zbranosti, saj si je le tako lahko obetal, da bo to svojo držo nekoč ponotranjil. Potem pa – tudi če ga bo kdo sredi noči zbudil, se ne bo več brezglavo oblačil in ga šele potem vprašal, kaj pravzaprav želi, ampak ga bo kvečjemu nahrulil in mu šele po moledovanju morda prisluhnil. Skratka – dal mu bo vedeti, da ni zmeraj kar tako na voljo, ampak kdaj tudi kaj pričakuje v zameno.

“Reci mi,” se je natakar le zopet obrnil k pultu. “Kje ti pravzaprav delaš?”

“Kje delam?” je zinil, saj ga je vprašanje presenetilo. “Trenutno v Sparu razvažam sadje in zelenjavo,” je nato le odvrnil. “Ampak to je zdaj res trenutno ...”

“Razumem, to ni tvoj poklic,” je prikimal.

“Ne, ni,” je pohitel. “Končal sem gimnazijo, poskušal sem nekaj študirati, skoraj deset let sem delal v tiskarni kot knjigovez,” je nanizal in skušal nekako prikriti, da pravzaprav nima poklica. “Zakaj pa te to zanima?” ga je šele potem spreletelo.

“Tako,” je skomignil Qemali. “Zdiš se mi pameten ...”

“Pameten?” je otrpnil.

“Tak, ja,” je zamrmral.

“Ej,” mu ni šlo v račun. “Ti me zdaj zajebavaš?!”

“Ne, ne, bog ne daj,” se je prav vznemiril. “Kdaj sem pa jaz koga dražil?” je sklenil dlani. “Jaz se ne hecam na tak način,” je še odkimal. “Pomislil sem le, kako je mogoče, da imajo tudi šolani ljudje težave s tem,” je pojasnil. “Graditev osebnosti, pa to,” je iskal besede. “Razumeš?” je vprašal. “Običajno imajo le ločenke probleme s tem.”

Seveda je razumel, na kaj namiguje, a je tudi vedel, da Albanec ne more dojeti vseh razsežnosti njegove levitve, zato je zopet raje molčal. Tudi sam se je takim, ki so verjeli, da se lahko notranje spremenijo, doslej le posmihal, razni priročniki, ki so zagotavljali osebni razvoj in duhovno rast, so se mu zdeli blef. Navsezadnje niti ni želel zrasti, temveč se je skušal kvečjemu utrditi. Če je bil za to potreben oklep, si ga je bil pripravljen nadeti, če je moral kje znotraj otrditi, je bil prisiljen v sebi nositi tudi kamen, in če je bilo ob tem nujno koga odriniti, je bil tudi tega že zmožen. Dokopal se je do te moči v budnih nočeh in samotnih dnevih, pretehtal je vsak korak, ki se mu je zdel v življenju napačen, prehodil znova vso tisto dolgo pot iz zastrtega otroškega spomina do neprizanesljivega soočenja s samim seboj. Dalo bi se temu morda reči celo psihoanaliza, a se mu je tudi to takrat zdelo za lase privlečeno. Nihče, ampak res nihče, najsi je bil še

tak strokovnjak, se ni mogel tako zažreti vanj in ga bolj pregledati, gotovo pa tudi ni bilo načrta, po katerem bi ga lahko nato spet sestavil.

“Bodi srečen, Qemali,” se je torej dvignil in spustil na pult kovanec. “Manj se ti je treba jebati s samim sabo, bolje je,” mu je pomežiknil. “Eni ljudje so preprosto rojeni za življenje, eni pa smo se morali tega šele naučiti ...”

Le še odmahnil je in se odpravil po Slovenski ulici, ki je prečkala mesto in je bila zato tudi najdaljša. Vsaj nekaj časa bo lahko hodil, ne da bi razmišljal, kam je pravzaprav namenjen. Obtičal je v tem majhnem mestu, v katerem se je bil tudi rodil, pa še zdaj ni prav vedel, ali je to zanj dobro ali slabo. Nekateri so menjali kraj bivališča z lahkoto, kot so se preoblekli, drugi so šli s težkim srcem, a so se nekako prepričali, da je to boljša izbira, sam pa je verjetno ostal, ker se je doslej zmeraj bal negotovosti. Pa to ni bil strah, da se drugje ne bi znašel, vsaj malo zaslužil in nekako preživel, temveč je bilo tudi to nekaj, kar ni bilo povsem dosegljivo razumni razlagi. Potreboval je te zlizane pločnike, oluščene fasade, stara drevesa in obtolčene kandelabre, bolj, kot je morda potreboval znane obraze, ki so se starali z njim. Vzbujalo je to nekakšen občutek pripadnosti, navdajalo ga je z domačnostjo in mu pravilo, da se ni še vse okoli njega razblinilo. Pričalo je, da se je vse, česar se je spominjal, zares zgodilo, in mu zagotavljalo, da se bo imel tudi v največji stiski kam zateči. Bilo je skratka nekaj, na kar se je dalo stopiti, se nasloniti, sestri in se oprijeti z občutkom, da mu tu tudi samota ne more do živega.

Mestece je bilo sicer daleč stran od središča sveta.

A tudi o tem je premislil in imel svoje mnenje. Središče sveta v resnici sploh ni obstajalo, temveč je bilo za slehernega tam, kjer si ga je pač zamišljal. Eni so tod še zmeraj sanjarili o življenju v Parizu, drugi so prepolni vere in upanja vsaj enkrat želeli v Rim, tretji so bili prepričani, da so zares prijeli boga za jajca, tisti, ki jim je uspelo obstati v New Yorku, sam pa se je od vseh razlikoval tudi po tem, da si ni želel nikamor. Svojčas je še šel z metalci v Gradec na kak koncert ali z Black Gringos v Maribor na nogometno tekmo, zdaj pa ga niti to ni več premaknilo. Premislil je tudi že o črednem nagonu, ki ga je kar nekam zvalil, potem pa se mu je zdelo tam spet brez zveze. Včasih so ljudje šli le zato, da so pač šli, krajšali so si čas z otročarijami in norčavostjo, če pa je kdo ušpičil večjo neumnost, je bil potem to dogodek, o katerem so si še nekaj časa pravili.

“Glej ga,” se ga je nekdo razveselil.

Predramil se je in se ozrl čez ramo.

Bil je Bagari, ki je popoldne prav tako krožil po mestu in sta se pogosto srečala. "Kaj pa ti?" ga je vprašal, čeprav je vedel in zato niti ni pričakoval odgovora. "Kako je?" je takoj dodal le še eno frazo.

"Gre," je skomignil. "Kar gre," je nameraval mimo.

"Ej, si že slišal tega?" ga je ustavil. "So prišli trije ščegetavčki v mesnico," je zaupljivo nadaljeval. "Pa kaj, misliš, so prišli kupit?"

"Ščegetavčki?" se je namrščil. "V mesnico?" se mu je zdelo butasto.

"Ja," je prikimal in se sesljuje obližnil.

"Res nimam pojma," je kar priznal.

"Ja, jezike, a ne," se je zahihital.

"Aja," je le zategnil, saj se mu ni zdelo smešno.

Toda šaljivca to ni ustavilo. "A ni dober?" se je še kar hahljal. "Stotim sem ga povedal, pa ni nobenemu kapnilo," je zmagovito dodal. "Niti babam," je zmignil. "Si moreš misliti, niti babe tega ne zgruntajo, čeprav bi one to morale vedeti ..."

"Čakaj – tudi ženskam to praviš?" se je začudil.

"Kaj pa?" se je Bagari naposled le zresnil.

"Oprosti," je dvignil razprte dlani, kot da bi ga želel odriniti. "Ampak meni se zdi to verbalno posilstvo."

"Kaj?" je pozabil zapreti usta. "Kakšno posilstvo?" je čez čas le vprašal.

"Verbalno," je skušal pojasniti, čeravno je ugotovil, da ne razume izraza.

"Verbalno?" je oni nasršen ponovil.

Nato sta kar tako stala in se gledala izpod čela, kot bi se bila sporekla in bi zdaj tehtala, kaj naj ukreneta. Bagari je bil bolj plečat, a vsaj za glavo nižji od njega, pivski trebuh mu je štrlel čez pas in delal iz njega racaka, roke, ki so mu obvisile ob telesu, pa so se mu nenadoma zdele predolge in stopala v ponošenih teniskah prevelika. Le kaj sem se spet spotaknil ob to kreaturo, je nejevoljen pomislil. Tega mi res ne bi bilo treba, nič se ni dalo tu spremeniti, le pojasnjevati bi zopet moral, zakaj mu je šlo na živce, tip pa tako in tako ne bi razumel. Saj ga je vendar poznal. Čeprav nista prijateljela, sta bila nešteto krat skupaj v družbi. Bil je iz družčine, ki se je pogosto najdevala, ne da bi se posebej iskala. Naleteli so drug na drugega v kakem bifeju in kmalu je začel ob šanku nastajati grozd, ki so ga natarice včasih do jutra spravljale narazen. Ali pa so se zbrali kje na dvorišču, s katerega je bilo blizu do samopostrežne, in zopet je bil potem direndaj. Bile pa so tudi druge, bolj organizirane priložnosti, ko je kateri kaj slavil ali kar tako častil, veseljačenje je bilo nalezljivo in na koncu so bili zopet vsi na kupu ...

“E, moj Sasafra,” je naposled zinil Bagari. “Res se nekaj dogaja s tabo ...”

“Dogaja se, kar se dogaja,” je na široko odmahnil. “Že od nekdanj so mi šli na jetra čvekači, ki z mastnimi vici spravljajo ženske v zadrego,” mu je zabrusil. “Na kilometer je videti, kaj je v ozadju,” je še pristavil. “Lačen kurec, razumeš, nič drugega,” se je znesel.

“Huh!” je privzdignil obrvi. “Na to nisem nikoli pomislil,” je zmignil. “A če meriš name, ne bo držalo,” je dejal po preudarku. “Moj kurec ni lačen,” je šepnil. “Veš, da imam divjo babo,” mu je zaupljivo pojasnil. “Pri meni je lahko kvečjemu kdaj obratno.”

“Kako to misliš – obratno?” se je za hip zmedel.

“Kako?” je zmignil. “Tako,” je odvrnil. “Prej je pička kdaj lačna,” se je nasmehnil skozi nos. “Ne da se mi zmeraj ponavljati tistih gibov,” je pomežiknil.

“No!?” je zategnil. “Ta je pa dobra ...”

“Dobra,” je prikimal in je še prikimal. “Tudi življenje ima svoje štose.”

Tudi življenje ima svoje štose ...

Tudi življenje ima svoje štose ...

Tudi življenje ima svoje štose, je ponavljal in si nekako skušal razjasniti, na čigav račun se je življenje tokrat smejalo. Je bil Bagari morda bolj bister, kot je bilo videti, ali pa je bil še večji bumbar, kot mu je kdaj prisodil? A kakor koli že, na tak način ni sam nikoli razmišljal o življenju, še usode ni doživljal kot nekaj, kar bi si lahko samo izmišljalo in se mu potem rogalo, temveč je vzroke za zdrse in napačne izbire pripisoval sebi.

“Ne bova se zdaj praskala, kjer naju ne srbi,” ga je vsiljivec prijel za rokav. “Maksi je nekaj pravil, da mu bo Opel popoldne pripeljal omaro,” ga je povlekel za sabo. “Po moje bo zraven še Drvo in iz tega bi lahko kaj nastalo ...”

“Ne vem, če bi šel ravno tja,” je premišljal, a mu je kljub temu stopil vštric.

Maksi je bil hišnik na občini, doma pa je restavriral pohištvo in druge lesene starine, po katere so še zmeraj prihajali prekupčevalci iz Avstrije. Njegovo dvorišče tako ni bilo le skladišče in delavnica, ampak tudi tržnica, na kateri je bilo ob popoldnevih običajno živahno. Maksi je bil namreč svojevrsten patron, saj je bolj užival ob razpredanju o preteklosti najdenih predmetov kot v denarju. Večino ga je potem tako in tako potrošil za luge, premaze in olja, kar nekaj pa tudi za žganje, ki ga je rad delil. Od drugih je terjal, naj kaj prispevajo le, kadar se je res hudo nacedil. Takrat se je začela njegova dobrodušna osebnost na mah razkrajati in ga vrtoglavo spremenjati v drekača, ki so mu bili vsi nekaj dolžni. Grozil jim je z izvijačem, jih

pljuval in obmetaval z vsem, kar mu je prišlo pod roke, na koncu, ko jih je pač odgnal in je v svoji strašni agoniji ostal sam, pa je z motorno žago razcefral večino pohištva. Od takrat se je Sasafras njegovega dvorišča nekako ogibal. Zdelo se mu je, da je bila ta demonična spačenost v resnici njegov pravi obraz in mu ni več mogel zaupati.

Tudi Bagari je temno snov v Maksovi duši seveda poznal, a ga to ni moglo ustaviti.

“Vsakemu se kdaj strga,” so modreci njegovega kova ob takih spozabah običajno skomigali. “Še dobro, da se je spravil nad mrtvo materijo, sicer bi morali doli odpreti trgovino s protezami,” so se zabavali. “Še večji ples bi pa bil, če bi šel zjutraj s štilarico na občino,” so si izmišljali. “Nikoli več ne bi imeli problemov z inšpekcijo,” so si obetali.

Toda to so bile slabe šale in še bolj jalova tolažba, zato je zdaj zopet zastal. Čutil je, da po vsem tem, kar je postoril na sebi, niti ni več sodil v takšno družbo. Zdelo se mu je, da jim gre že pošteno na jetra, njemu pa se je njihovo bluzenje tudi upiralo. Zakaj naj bi torej sploh rinil tja in drezal v praznino, ki se je večala in širila okoli njega kot nekakšen zlovešč svetniški sij? Bilo je verjetno le še vprašanje časa, kdaj bodo komu na tej ali oni strani res popustili živci, in takrat mu bo gotovo žal, da se ni še pravi čas odmaknil.

“Daj, daj,” je zagodel Bagari, ki je zaslutil, da se spet obotavlja. “Vem, da se nekaj greš, ampak pred mano se ti ni treba delati lepega,” ga je povlekel za laket. “Če zapraviš en dan, ti bo še zmeraj ostalo dovolj časa za vse kreposti.”

“Tako mi boš rekel tudi jutri,” se ga je skušal otresti.

“Mogoče ti bom res,” je skomignil. “Ampak jutri me lahko pustiš na cedilu,” se je glasno zasmel. “Jutri bom imel itak mačka ...”

Pa sta šla.

Ni si znal pojasniti, zakaj je pravzaprav popuščal.

Morda tudi zato, ker na njegovi strani ni bilo še nikogar, je premišljal. Zatekel se je lahko le v školjčno lupino svojega enosobnega stanovanja in se pogovarjal s predmeti. Še stotič je lahko do potankosti razložil svoje načrte in vse okoli njega je enako vdano molčalo. Nikogar ni bilo tam, da bi mu ugovarjal, razen prišepetovalcev in demonov iz njegove zamračene podzavesti. Ti res niso bili krotki duhovni stvori, ki bi se jih dalo po želji priklicati ali odgnati, temveč so se običajno prebujali, ko jih ni pričakoval in si jih je najmanj želel. Bili so včasih le vsiljivi pomisleki, ki so se vztrajno ponavljali, ali pa so se kratko malo zataknili in so ostajali z njim tudi po več dni. Bili so tudi šepetajoči, škrebļajajoči ali režeči se glasovi, ki so

žebrali skrivnostna, le redko povsem razumljiva sporočila in ga spravljali ob pamet. Ni namreč vedel, kdo ali kaj ga je takrat nagovarjalo. Prihajalo je iz nekakšnih vmesnih prostorov, ki najbrž niso bili v sobi, pa tudi ne v njegovi glavi, nagovarjalo ga je z zastrtimi nameni, ga opominjalo, mu grozilo ali se mu rogalo, ne da bi mu dalo vedeti, kaj je pravzaprav zagrešil. Take prisotnosti ga je bilo resnično strah. Pogosto ga je grabila panika, saj ni vedel, kako naj bi se pred to nadlogo sploh branil, še bolj ga je strašila misel, da se ga bo nekoč nekaj iz teh vmesnih prostorov res dotaknilo. Takrat bo najverjetneje zblaznel. Ali pa se bo z njim zgodilo nekaj, česar si ni znal še niti zamisliti.

“Ali so res duhovi ali pa znaki shizofrenije,” mu je pred leti dejal profesor Edi Gustin, ki je bil zdaj že pokojni in ga ni mogel znova vprašati. Bil je njegov zadnji zaupnik, edini, ki mu ni ničesar prikrival in se tudi ni bal, da bo raztrosil okoli, a zdaj ga ni bilo več in v bližini ni bilo nikogar, ki bi ga lahko nadomestil. Možakar je namreč tudi veliko vedel o teh rečeh. “Žal je tako, da ti ne eno ne drugo ne prinaša nič dobrega,” mu je pojasnil. “Če so duhovi, si moraš poiskati pravega spovednika, če pa je shizofrenija, bi bilo najbolje, da greš takoj k zdravniku.”

Se razume, da takrat ni šel po pomoč.

Le še bolj se je zarotil, da si bo sam pomagal, in tudi to je gotovo vplivalo, da je začel obsedeno vrtati vase. Sčasoma se je tako dokopal do prepričanja, da posameznikova osebnost nikoli ni nekaj dovršenega in enkratnega, ampak je pravzaprav zgodba. Vse, kar se nam je kdaj zgodilo, je naloženo v nas in nas določa tudi v sedanosti, ki tako seveda spet ni neki izvzet niz trenutkov, temveč je le most v prihodnost. Edino, zaradi česar je sedanost v sleherni osebni zgodbi tako zelo pomembna, je ta neponovljiva možnost, da jo lahko vsaj deloma in po svojih zmožnostih spreminjamo. Sleherni pretekli trenutek je namreč že spet ujet v to življenjsko verigo, ne moremo ga več predrugačiti; ne da bi se tega sploh zavedali, je namreč postal eden izmed neštetih zidakov naše prihodnosti ...

Tako sta Sasafra in Bagari naposled prilezla na Maksijevo dvorišče.

Tam je že stala velika garderobna omara, ki se mu sicer na pogled ni zdela prav nič posebnega. Prevlečena je bila z lakiranim mahagonijevim furnirjem in prav ta značilni lesk je razkrival, da je bila verjetno izdelana v kakem jugoslovanskem industrijskem obratu. To seveda ni pričalo o posebni muzejski ali rokodelski vrednosti, zato mu je bilo že takoj čudno, zakaj Maksija sploh zanima. Toda, kmalu se je pokazalo, resnica je bila v tem, da ga sploh ni zanimala, temveč mu je bila celo odveč. “Pa kaj naj jaz zdaj s tem?” je stokal in vzdihoval, da se ga je slišalo že od daleč. “Kaj

hočeš, da ti napravim iz tega?” je spraševal Opla, ki je kar stal tam za njegovim hrbtom in ni razumel nejevolje. “Ta iverka še za podkurit ni dobra, ne pa da bi človek iz nje kaj napravil,” mu je dopovedoval in vmes na tihem preklinjal. “Razen če si mogoče misliš, da bi se dalo iz tega napraviti trugo?” se je nato v hipu obrnil in ga naciljal s kazalcem. “Ker to bi pa šlo,” je dejal povsem zresnjen. “Truga je pač za enkratno uporabo,” mu je pojasnil. “Zdaj pa, če spadaš med tiste, ki se bodo dali pokopati v papirnatih čevljih, je ta les zate gotovo primeren ...”

“Ne rabim truge, ampak omaro,” je naposled spregovoril Opel.

“Omaro?” je skorajda vrisknil Maksi. “Pa saj omaro imaš,” je udaril s peto. “Ne vem le, zakaj jo prevažáš okoli.”

“Pripeljal sem jo, da jo boš restavriral,” je potrpežljivo dejal oni. “Saj sva se vendar zmenila,” je obstal razširjenih rok. “Rekel sem tudi, da ti bom plačal ...”

“Drek,” je odmahnil mojster. “Briga mene denar,” je šel okoli omare. “Problem je drugje,” je nato spet zastal in se ozrl. “Nikoli še nisem restavriral ničesar, kar ne bi imelo vsaj sto let,” je pojasnil. “Zdaj pa naj delam nekaj, česar se še navaden mizar ne bi lotil?” je vprašal. “Pa saj se mi bodo stranke smejale ...”

Opel je sklonil glavo in ga je gledal vse bolj izpod čela. Zdelo se je, da res ne razume, v čem je v resnici problem, niti mu ne gre v glavo, zakaj tudi drugi molčijo in mojstru tako pritrjujejo. Videti je bilo, da je v tej nepričakovani stiski povsem zmeden in izgubljen. Dolga tridelna omara, ki naj bi mu bila torej v sramoto, je postajala vse večja, on pa je bil v svojem modrem kombinezonu vse bolj suhljat in droban. Privzdignil si je kar nekajkrat šilterico, se vmes otipaval po žepih in končno nekje globoko v hlačnici le našel pomečkano škatlico cigaret.

“Glej, stari,” je dejal Drvo, ki je pristopil z vžigalnikom. “Tako to je,” je skomignil. “Ta reč pač nima zgodovinske vrednosti,” je kresnil in mu podržal pod nos. “Logično je, da se potem tega niti ne da restavrirati ...”

“Kako nima?” je Opel odmaknil neprižgano cigareto. “Seveda ima ravno to – zgodovinsko vrednost,” je povzdignil glas. “Zato sem jo tudi pripeljal,” mu je vzel vžigalnik iz rok in si sam prižgal. “Jebenti,” je pihnil širok dim. “Pa kaj mislite, da bi jaz nekaj kar tako vozil na restavriranje in plačeval?” se je s spet dvignjeno glavo ozrl naokoli.

Pogledovali so Maksija in molče čakali, da bo torej to zgodovinsko vrednost ocenil ali se o njej vsaj izrekel – pa si je ta le z dlanjo ožel obraz in si nato kar nekam odsoten česal bradico. Videti je bilo, da je tudi njemu zdaj že neprijetno in ga očitno ne želi več najedati.

“Okej,” je prvi spregovoril Drvo. “Praviš, da jo ima – to vrednost,” je dvignil obrvi in si vprašujoče ogledal omaro. “Koliko pa naj bi bila ta stvar potem stara?”

“Koliko je stara?” se je prestopil Opel. “To pač lahko zračunamo,” je pokimal. “Mislim, da je bilo to triinsedemdesetega, ali pa mogoče štiriinsedemdesetega, ko jo je stric dobil na tomboli,” se je skušal spomniti. “Zdaj pa računaj ...”

“Dobrih štirideset let bo,” je ustrelil Bagari. “Dvainštirideset ali triinštirideset, če smo natančni,” je še izračunal.

“No?” je zategnil Drvo. “To ni ravno nekaj,” je ugotovil.

“Ni, ni,” je pritrdil Bagari. “Za omaro že ne.”

“Poslušajte,” je Opel tedaj iznenada stopil v ospredje. “Pa saj niso leta ta njena vrednost, ampak to, kaj mi ta les pomeni,” je spustil na pol pokajeno cigareto na tla in jo pohodil. “Star sem bil osem let, ko se je vse to dogajalo. Moj stric Lajoš je bil prvi človek iz naše vasi, ki je na tomboli zadel glavni dobiček. In dobiček je bila ta trodelna omara,” je pristopil in z razprto dlanjo pobožal lakiran les. “Kdor ni takrat tam živel, ne more razumeti, kako velik dobiček je to bil. Še posebej, če vam tudi povem, da pri stricu doma do tedaj sploh niso imeli omare,” je pomenljivo premolknil in čakal.

“Spomnim se, da je bil enkrat na tomboli glavni dobiček Tomosov moped,” je dejal Maksi. “Enkrat pa fičo,” je še dodal. “Ampak, da bi bila omara ...” je zmignil.

“Pa je bila – prav ta omara je bila to,” je prikimal. “Spomnim se, kot bi bilo danes, kako so jo pripeljali s traktorjem, kako so jo prišli z vseh bregov pogledat, pa kako so jo spravljali v hišo,” se je razgovoril. “Ja, velika senzacija je bila to,” je zagotovil. “Ampak saj ni to tisto, zaradi česar je ta omara danes tukaj,” se je je spet dotaknil z razprto dlanjo in jo pogladil. “Spomnim se namreč tudi, kako so jo potem kmalu spet spravljali iz hiše in nalagali na traktor, ker jo je nori Lajoš prodal ...”

“Prodal?” se je začudil tudi Sasafras, saj ga je zgodba zdaj že pritegnila.

“Prodal,” je zresnjen prikimal Opel. “Ali pa je z njo odplačal Farteku neki le njima poznani dolg,” je ugibal. “Tega mi žal nikoli ni uspelo izvedeti, ker je bil tisti naduti kujon vse do konca ena navadna svinja,” je zbral v ustih slino in pljunil na tla. “Čeprav je prekleto dobro vedel, baraba, kaj je s to kupčijo napravil, se najverjetneje niti na smrtni postelji ni pokesal,” je pohodil pljunek in ga razmazal v prahu. “Pa bi se moral, jebenti, vsaj spovedati bi se moral. Čeravno je tudi prav, da se ni in se zdaj zaradi tega cvre v peklu,” je zaobrnil. “Nikoli nisem nikomur kaj takega želel, ampak temu pa res privoščim ...”

“Zaradi omare?” je vprašal Maksi.

“Zaradi ene omare?” je potehtal Bagari. “No, ja,” ni bil ravno prepričan.

“Gotovo ne le zaradi omare,” je zgruntal Sasafras.

“Seveda ne zaradi omare,” mu je pritrdil Drvo, ki je zgodbo očitno poznal.

“Ne zaradi omare, ampak zaradi tete Age, ki ni te izgube nikdar prebolela,” je povzel Opel. “Že takrat, tam na dvorišču, ko je skušala preprečiti, da bi ta les odpeljali, jo je skoraj zadavil, potem pa jo je zaradi tega še tisočkrat premlatil,” je nadaljeval s spremenjenim glasom. “Ni si mogla, revica, pomagati,” je zmajal in zopet izvlekel zavojček s cigaretami. “Metala mu je pod nos in ga naširala, dokler ji ni nazadnje izbil očesa in napravil iz nje invalidke,” si je prižgal cigareto in sesaje povlekel dim. “Jaz pa sem to kot otrok gledal,” se je skremžil. “Kaj sem pa lahko takrat napravil?” je za hip premolknil. “Razen, da sem se zaklel in zaobljubil, da bom enkrat, nekoč, ko pač pridem do denarja, to omaro od tistega prekletega Farteka odkupil.”

Možje so zdaj pogledovali vstran, saj jim je bilo neprijetno. Nihče namreč ni pričakoval, da se bo sicer robati Opel kdaj tako razmehčal in razgalil. Razumeli so tudi, zakaj mu je bilo tako pomembno, vendar omari to še zmeraj ni podeljevalo tiste zgodovinske vrednosti, spričo katere bi se je Maksi morda lotil.

“Pa je teta še živa?” je skušal Sasafras vsem skupaj nekako pomagati iz zadrege.

“Kje bi bila živa?” je tiho dejal Opel. “Umrta je triindevetdesetega, stric pa je šel dobri dve leti za njo, saj bedak ni znal živeti brez nje,” je pojasnil. “Edino ta kujon, Fartek, ta pa je vse preživel,” je pljunil. “Vse do prejšnjega tedna se je vlačil naokoli. Čeprav je imel že skoraj sto let, je bilo videti, da ga bo treba na koncu klati.”

“Tako je to, vidiš,” je zmignil Drvo. “Še en dokaz več, da hudičevi ljudje živijo dlje.”

“Živijo, živijo,” je pritrdil Sasafras. “Ne vem sicer, zakaj mora biti tako, ampak je, zagotovo je,” je ugotavljal. “Saj nacistične zločince še danes najdevajo po svetu, vsi drugi iz tistega časa so pa že zdavnaj pod zemljo ...”

“Dobro,” se je naposled zganil tudi Maksi. “Vse to razumem,” se je namrščil. “Sranje je pač sranje, vsakemu se nabere, ampak, nečesa pa ne razumem, ženska je mrtva, tudi stric je pokojni, ne moreš jima tega več vrniti,” je stopil k omari in se vprašujoče ozrl k lastniku. “Zakaj si jo torej odkupil?”

“Zakaj?” je ta nekako presenečen iztisnil, nato pa je na lepem potihnil, kot da tudi sam ne bi vedel odgovora.

“Dobro,” je spet preudaril mojster. “Kupil si jo, ker si se zaobljubil, to še nekako razumem, ampak kaj boš zdaj z njo?” ga je še zanimalo. “Verjetno si je ne boš nastavljal doma, da bi te večno spominjala na tisto sranje,” je menil. “Jaz pač tega na tvojem mestu ne bi nikoli napravil,” je bil prepričan. “Saj tak drek si drugega ne zasluži, kot da ga vržeš v Muro pa konec,” je dvignil glas. “Konec in šlus pa adijo – razumeš!”

“Razumem, razumem,” je zmignil Opel. “Ampak ti ne razumeš ...”

“Česa ne razumem?” je planil Maksi.

“Nič,” je odvrnil in spet obmolnil.

Videti je bilo, da je res v nepopisni zagati. Ali je imel za bregom še kaj, česar jim ni želel razkriti, ali pa morda tudi sam ni prav vedel, zakaj se je tega nesrečnega kosa pohištva tako oklepal. Sasafrasu se je, ko ga je tako gledal, sicer vse bolj zdelo, da gre verjetno za slednje, a mu nekako ni znal pomagati. Maksi je pač napadal in izkoriščal zadrego, ker se je branil posla, delo, ki bi ga sicer čakalo, pa je bilo kajpada tudi tako, da mu ga niso mogli naprtiti, četudi sta bila kolega. Ni se bilo torej mogoče z argumenti postaviti na nobeno stran. No, kljub temu je Sasafras na tihem navijal za Opla. Zdelo se mu je, da nekako razume in čuti vse tisto, česar ta ni znal izreči. Predolgo je živel z upanjem in čakal na zadoščenje, zdaj ko je imel želeno stvar končno v posesti, pa ni mogel dojeti, da ni s tem ničesar dosegel. Usoda je človeški zlobi rada ustregla in življenje je bilo zaradi tega pogostoma krivično. Tudi sam se je svojčas počutil tako izigranega, verjel je, da se vsaka pravičnost nekoč izkaže in bo sleherna dobrota nekoč poplačana, toda vreča, ki jo je tako vztrajno želel napolniti, je bila brez dna. Vse, kar je potrpežljivo počel v slepi veri, da bodo ljudje okoli njega to naposled le upoštevali in bo tudi neka višja milost to opazila, je bilo zaman. Bližnji so se njegove ustrežljivosti in pohlevnosti kvečjemu navadili, če se je kdaj postavil zase ali je celo kaj terjal, so bili presenečeni in so mu nekako zamerili. Življenje pa je tudi teklo, ga vrtinčilo po svoje in brezčutno mlelo, ali mu je nemara celo oponašalo, ker je bil videti tako nedorasel. Tedaj pa je bil vse bolj viden tudi že rezultat take drže. Večina njegovih vrstnikov in sploh vseh okoli njega je prišla bolje skozi. Zmagovali so nasilni, obogateli lakomni, spoštovani so bili iznajdljivi in cenjeni nepopustljivi, celo prevzetnim se ni zamerilo in večina je dvigovala roke za preračunljive, le uvidevni in sočutni so ostajali praznih rok ...

“Kaj, če bi raje nekaj spili?” se je tedaj odločil Maksi. “Omara bo že počakala,” se je nekje globoko v sebi morda celo omajal.

“Če je čakala pol stoletja,” je zmignil Drvo.

“Pa saj je itak le eno tako blato s čevljev,” je tudi Sasafra nekako z olajšanjem odmahnil.

“Blato?” se je tedaj na mah predramil Opel.

“Kaj pa?” je odvrnil z vprašanjem.

“Kako ima to lahko zvezo?”

“Seveda jo ima ...”

“No, če jo ima, potem mi boš pa to zdaj lepo razložil,” je bil na lepem ves popadljiv. “Dovolj je meni tega nategovanja,” je preteče pristopil k Sasafra in ta je v njegovih žmirkajočih očeh že lahko zaznal, da bo vsa zatajevana jeza zdaj zdaj udarila na plan. “No, reci, no?” je terjal s stisnjenimi zobmi. “Kako zvezo ima to?” je še povzdignil glas. “Ta omara in tisto blato!”

Neznanska nestrpnost ga je kajpada presenetila, zato je le povlekel glavo med ramena in se izpod čela ozrl po obrazih. Ugotovil je lahko le, da jih je že pritegnilo žganje, ki ga je Maksi pretresal v polpraznih steklenicah, in niso se zmenili za njegovo stisko.

“Kako naj ti povem, če si pa že ves nasršen,” se je umikal. “Vsi imamo blato na čevljih, to ni nič takega, to se le tako reče,” ga je skušal pomiriti. “Eni se ga pač prej znebijo, drugi pa se ga še v tretjem kolenu ne morejo otresti ...”

“A to?” je zategnil Opel. “Tu si ti mene našel?” se je suho posmejal. “Praviš mi, da sem kmet,” je naposled ugotovil. “To tu pa je le ena bedna kmečka omara.”

“Ne, ne,” se je branil. “Kako ne razumeš?” ga je rotill. “Vsi smo mi malo kmetje, nihče se ni še povsem pogospodil, ampak to nima zveze,” mu je dopovedoval. “Hotel sem ti pa tudi reči, da je to pač le lepljiva preteklost, ki bi se je bilo bolje otresti ...”

“Lepljiva, a?” je oni spet popadel. “Ta omara je zate moja lepljiva preteklost?” je zasopel in ga uščipnil v nadlahtnico. “Ti bom jaz pokazal, kako je lepljiva, ja,” ga je v en mah zagrabil za lase na zatilju in ga povlekel proti omari. “Pa boš potem rekel, kaka je ...”

“Ej!?” je naposled zatulil. “Pa kaj ti je?” je zaplahutal in se mu skušal iztrgati.

A Oplove dlani so bile kakor klešče, bes mu je vлил neuklonljivo moč in gotovo bi ga lahko z enim zamahom zalučal tudi prek ograje. Vendar je imel silak še bolj hudičeve namene. Kakor peresce ga je prestavil prav k omari in ga potisnil prednjo, da je v bleščeči lakirani površini za hip zagledal svoj spačen obraz, nato pa mu je nagnil glavo vznak in spet ves zahropel vprašal: “Lepljiva, a? Poglej zdaj, ali je res lepljiva?”

“Ne, ni, seveda ni,” je še zastokal. “Niiii ...”

“O, pa je!” je jeknil in ga z obrazom treščil ob les.

Nato je takoj spet zamahnil in vse močneje tolkel z njegovo glavo, kot bi držal v rokah macolo, s katero je mogoče omaro razbiti na koščke in jo spremeniti v iver.

Zameglilo se mu je pred očmi in se naposled povsem stemnilo.

Oni pa ga je še kar tolkel ...

Ko se je potem zbudil, ni več vedel, kaj ga je sploh doletelo. Niti ni mogel razbrati, kaj se je dogajalo okoli njega. V glavi mu je donelo, v ustih je čutil pekočo lepljivo slino, oči pa so se mu zlepljale, da je razbiral le sence. Postave nad njim so panično poplesovale in mu očitno želele pomagati. A njihovi glasovi so bili nerazločni in komaj razumljivi. “Treba bo klicati rešilca,” je ugotavljal prvi. “Nikogar ne bomo klicali, saj že miga,” je odgovarjal drugi. “Daj mu malo šnopsa pod jezik, mogoče bo pomagalo,” je predlagal tretji. “Ne nori zdaj s šnopsom, ti pa tvoj šnops,” je bil nekdo proti. “Človeka je treba le obrniti na bok in počakati, da pride k sebi ...”

In potem so ga tudi že obračali ...

“Vidiš, da ni tako hudo,” je žlobudral Maksi, ki se je sklanjal nadenj in mu z okrvavljeno gospodinjsko krpo brisal čelo in oči.

“Kako ni, jebenti, poglej, koliko krvi je izgubil,” se je mrščil Bagari, ki je prav tako buljil vanj. “Brez medicine se tega ne bo dalo zakrpati,” si je ogledoval poškodbe.

“Dalo se bo, kako se ne bi dalo,” ga je mojster še otiral s tisto usrano cunjjo.

“Poklical bom rešilca,” se je naposled odločil Bagari.

“Ne boš,” se je vzravnal Maksi in preteče dvignil kazalec. “Nobenega sranja nočem na tem dvorišču,” je iztisnil skozi zobe. “Če pridejo reševalci, bo takoj tu tudi policija, cela štala bo spet iz tega, jaz pa nimam časa za postopke.”

“Mogoče pa res ni ravno za rešilca,” je skomignil Drvo. “Slišal sem, da tega niti na urgenci več ne šivajo, temveč lepijo,” je odmahnil. “Zalepi pa to lahko vsak.”

“Pogledat grem, ali je soseda doma,” se je spomnil Maksi. “Še vsakič, ko sem se kje globlje urezal, mi je znala pomagati,” si je otrl dlani z okrvavljeno krpo in jo odvrigel.

Sasafras je tako sam obležal vznak in se med strehami zazrl v nebo.

Razpotegnjeni in scefrani oblaki, ki so rdeli v soju zahajajočega sonca, so se na neki ne povsem doumljiv način zlivali z razpoloženjem, ki ga je prežemalo. Zdelo se mu je, da je kot ranjen vojak obležal na fronti in da to znamenje na nebu ne pomeni dobrega. Vendar, katera je bila to vojna

in za koga bo dal življenje, tega se ni več mogel spomniti. Tema, ki se je spet zgoščala okoli njega, je bila očitno temna plat medalje, ki si jo je tako prislužil. Svetle plati mu tako ali tako ne bo dano nikoli videti. Saj zdaj je res umiral ...